

HALAS LAJOS

1910. január 30. Abádszalók, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye –
1993. július 12. Verőce, Pest megye

MTI/MTVA Fotóarchívum/Manek Attila

FŐBB TISZTSÉGEI

A Munkásország országos parancsnoka	1957. március 1.-1962. február 26.
Az MSZMP KB póttagja	1959. december 5.-1962. november 24.
Az MSZMP KB tagja	1962. november 24.-1966. december 3.

PÁLYÁJA

Apja, Halas Tamás három hold földön gazdálkodott, az első világháború kitörésekor behívták katonának, s még abban évben elesett. Anyja, Fütő Erzsébet egyedül nevelte fel két kisebb testvérével együtt.

Hat elemi osztályt végzett, mellette nyaranta Kígyópusztán komenciós kiscseléd-ként, majd pásztokként dolgozott. 1923-tól korától félkomenciós cseléd, később marokszedő, egyrészes kaszás volt a szatmári püspökség uradalmában. Az uradalmi intézővel támadt munkaügyi vitája miatt két hétig Tiszafüreden raboskodott, kiszabadulása után állását elvesztve a fővárosba ment. 1929-ben a Szabó és Kollman cégnél kőművesinas lett, ugyanott segédlevelet szerzett, a két világháború között szakmájában dolgozott. 1930-ban belépett a Magyar Építőmunkások Országos Szövetségébe (MÉMOSZ), megválasztották szakszervezeti bizalminak, részt vett az 1930. szeptember 1-jei munkástüntetésen. 1935-ben csatlakozott az illegális kommunista párthoz, ugyanabban az évben lett a MÉMOSZ újpesti elnöke, tisztét 1941. májusig, katonai szolgálatra való bevonulásáig töltötte be. 1938-tól a MÉMOSZ Központi Bizottságának tagja, 1940-1941-ben a szakszervezet függetlenített országos titkára volt. Sztrájkokat, bérmozgalmakat szervezett, 1939 nyarán sztrájk török megtámadása miatt egy hónapi felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték. Részt vett a Magyar Történelmi Emlékbizottság 1942. március 15-i tüntetésének megszervezésében.

1944-ben újra behívták katonának, a honi légvédelemnél szolgált, de szakszervezeti kapcsolatai révén sikerült leszereltetnie magát. 1944 őszén bekapcsolódott a fegyveres ellenállási mozgalomba: fegyvert és lőszert szállított az újpesti partizáncsoportnak. 1945. januárban szovjet fogságba esett, a jászberényi gyűjtőtáborból Focsaniba vitték, ahonnan 1945. szeptemberben tért haza.

1945. decembertől két hónapig a debreceni pártiskolán tanult. 1946. februárban a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége Szervezési Osztályának alosztályvezetőjeként megbízást kapott a párt ügynevezett R-gárdájának (Rendező Gárda) megszervezésére és vezetésére. A szervezet éléről 1948 végén féléves pártiskolára küldték, s 1949. májusban alezredesi rendfokozattal megtették a várpalotai 1. lövészadosztály politikai tisztjének, majd 1951. novemberig a pártőrséget vezette. 1951–1952-ben elvégezte a Honvéd Akadémia magasabb parancsnoki tanfolyamát. 1952. novemberben Kiskunfélegyházára helyezték a hadosztályparancsnok politikai helyettesének. 1953. februártól a Magyar Néphadsereg Vezérkaránál szolgált mint a 8. Csoportfőnökség beosztott tisztje, csoportfőnöke, illetve 1953. decembertől az MNVK 8. Osztályának vezetője. 1954-ben ezredessé léptették elő. 1955. december végétől a Budapesti Hadkiegészítő Parancsnokságot vezette.

Az 1956-os forradalom leverése után csatlakozott a korábbi állampárt, a Magyar Dolgozók Pártja utódként megalakított Magyar Szocialista Munkáspárthoz, s megbízást kapott egy, a párt politikájának támogatására létrehozott, közvetlen pártirányítás alatt álló milícia megszervezésére; hivatalosan 1957. március 1-jével nevezték ki a Munkásőrség nevet kapott félkatonai szervezet országos parancsnokává. 1962. februárban felmentették beosztásából, s vezérőrnagyi rendfokozattal nyugdíjazták.

Nyugdíjazását felfüggesztve 1962. szeptembertől újból állást vállalhatott, 1964. augusztusig az Építésügyi Minisztérium 42. sz. Építőipari Vállalatának igazgatójaként dolgozott. Később alkalmi megbízatásként a Külkereskedelmi Minisztérium tanácsadója volt. 1959. decemberben póttagként bekerült az MSZMP Központi Bizottságába, 1962. november és 1966. december között a testület rendes tagja volt.

FŐ MŰVE

Az R Gárdától a Munkásőrségig. Zrínyi Kiadó–Kossuth Kiadó, Budapest, 1986.

IRODALOM

A magyar antifasiszta ellenállás és partizánmozgalom. Kislexikon. Főszerkesztő Liptai Ervin. Kossuth Kiadó–Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, Budapest, 1987. 122.

Kiss Dávid: *A munkásőrség története, 1957–1989.* Doktori értekezés. Budapest, 2013. doktori.btk.elte.hu/hist/kissdavid/diss.pdf (A letöltés ideje 2015. október 22.)